

Vastaus kirjalliseen kysymykseen osakekirjojen muuntamisesta massakonversion avulla sähköiseen muotoon

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Pauli Kiurun /kok ym. näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 423/2025 vp:

Millä tavoin hallitus aikoo edistää osakekirjojen massakonversiota sähköiseen muotoon,

miten massakonversio helpottaisi kansalaisten asiointia ja ajankäyttöä,

kuinka paljon konversio pienentäisi kansalaisille aiheutuneita kuluja ja

millaisia kilpailuetuja osakeyhtiöiden digitalisoinnin parantaminen toisi Suomelle?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Hallitusohjelmassa ei ole kirjausta osakekirjojen massakonversiosta sähköiseen muotoon, mutta asia on sinänsä tärkeä. Kirjallisessa kysymyksessä viitatussa VN TEAS -selvityksessä (Airaksinen, Rasinaho, Alitalo, Oikarinen, Vammeljoki, Puukka 2020: Selvitys osakeyhtiölain muutostarpeista kilpailukykytekijänä. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2020:39.) on pidetty periaatteessa mahdollisena, että yhtiön osakkeen koko elinkaari voitaisiin digitalisoida. Samalla on kuitenkin tunnistettu, että sähköisen järjestelmän luominen edellyttäisi perusteellista oikeudellisten ja käytännöllisten kysymysten kartoittamista. Tällaisina on mainittu ainakin järjestelmän pakollisuus tai vapaaehtoisuus, osakerekisterin toimintamalli, kuten viranomaisrekisteri vai toimilupamalli, teknisen toteutuksen tapa, rekisterinpitäjän vastuu, poikkeusoloihin varautuminen sekä siirtymäsäännökset. (VN TEAS 2020:39, s. 83–84.)

Hanke voisi olla kannatettava useista syistä. Sähköinen osakastietojen saatavuus voisi parantaa tietojen luotettavuutta ja poistaa esimerkiksi osakekirjojen häviämiseen liittyvän riskin ja siihen tilanteeseen liittyvän ylimääräisen kuolelutarpeen. Digitalisointi vähentäisi yhtiöiden manuaalisen työn tarvetta. Kaupankäynnin sähköistäminen alentaisi osakkeenomistajien, yhtiöiden henkilöstön sekä omistajanvaihdosten ja rahoitusjärjestelyjen muiden osapuolten liiketoimintakustannuksia. Sähköistäminen voisi luoda lisää edellytyksiä myös listaamattomien yhtiöiden osakkeiden jälkimarkkinoille. Sähköistäminen helpottaisi myös osakkeiden vakuuskäyttöä. Esineoikeudelliset vaikutukset kytkettäisiin rekisteriin tehtäviin rekisterimerkintöihin.

Vaadittava luotettavuuden taso ja rekisterinpitoon liittyvien vastuiden määrittely riippuisi siitä, minkälaisia tavoitteita, toimintoja tai palveluita sähköiseen rekisteriin liitetään. (VN TEAS 2020:39, s. 88 ja 104.) Osakkeiden digitalisoinnista voi syntyä alkuvaiheessa yhtiöille, osakkeenomistajille ja rekisterin ylläpitäjälle tai ylläpitäjille kertaluonteisia kustannuksia. Myöhemmin osakkeiden vaihdantaan liittyvien kustannusten ja ajankäytön voidaan arvioida vähenävän nykyisestä, mutta määrä riippuu toteutuksen tavasta.

Asunto-osakeyhtiöiden osakkeiden digitalisointia ja sähköistä huoneistotietojärjestelmää voitaisiin käyttää eräänä mallina. Asunto-osakeyhtiöissä sähköisen omistajamerkinnän on tarkoitus korvata paperinen osakekirja osakehuoneistojen omistajanvaihdoksissa ja vakuus-käytössä. Ennen vuotta 2019 perustettujen asunto-osakeyhtiöiden on tullut siirtää osakeluetteloidensa ylläpito Maanmittauslaitoksen ylläpitämään huoneistotietojärjestelmään 31.12.2023 mennessä. Osakeluettelon siirron jälkeen asunto-osakeyhtiön osakkeenomistajalla on kymmenen vuotta (31.12.2033 saakka) aikaa hakea Maanmittauslaitokselta osakekirjan muuntamista sähköiseksi omistajamerkinnäksi huoneistotietojärjestelmän osakehuoneistorekisteriin, mikä perustuu huoneistotietojärjestelmästä annettuun lakiin (1328/2018) ja huoneistotietojärjestelmän voimaantulosta annetun lakiin (1329/2018). Monet osakkeenomistajat ovat hakeneet muuntamista heti määräajan alkuvaiheessa. Ennen sähköisen omistajamerkinnän kirjaamista huoneistotietojärjestelmään Maanmittauslaitos mitätöi osakekirjan, jotta sähköinen omistajamerkintä ja paperinen osakekirja eivät ole samanaikaisesti käytössä. Vuoden 2019 alusta lukien perustettujen asunto-osakeyhtiöiden osakkeet on annettu alun perin sähköisinä omistajamerkintöinä. Sähköisen asunto-osakerekisterin käyttöönottoa edelsi lähes 15 vuoden valmistelu. Toisaalta aikaisemman hankkeen aikaisia oppeja voitaisiin hyödyntää. Kuitenkin vastaava tavanomaisten osakeyhtiöiden osakkeiden sähköistäminen olisi selvitys- ja valmisteluresursseja sitova hanke.

Asiaa koskevan selvityksen tarve on tunnistettu jo aikaisemmin, ja asia nousee toisinaan esiin eri yhteyksissä käytävissä keskusteluissa. Osakkeen digitalisointiakin laajemmin käsittelevä hanke on hiljattain valittu erääksi VN Tutkiva -selvityksen kohteeksi (Valtioneuvoston päätöksentekoa tukevan tutkimustoiminnan tarjouskilpailu 1/2026. Liite: Tietotarvekuvaukset-muistio, päivätty 27.11.2025, aihe 1.4 Sähköisten arvopaperien vaihdannan ja vakuuskäytön edistäminen.). Selvityksen toteuttajan haku on parhaillaan käynnissä, eikä valintapäätöksiä ole tehty. Tarkoitus on, että selvitys voitaisiin toteuttaa vielä jäljellä olevalla hallituskaudella. Selvityksen jälkeen voidaan tarkemmin arvioida käytännön edellytyksiä osakekirjojen digitalisoinnin edistämiseksi.

Helsingissä 18.12.2025

Oikeusministeri Leena Meri

VN/36232/2025-OM-2

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: